

W związku ze zmianą roli Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w działaniu 4.4 POIR z beneficjenta na Instytucję Wdrażającą zmianie uległa nie tylko treść zawartych umów o dofinansowanie, ale również zasady wypłaty stypendiów w projektach. Od 1 grudnia 2018 r. lub 1 stycznia 2019 r. (w zależności od programu), stypendia wypłacane będą nie przez Fundację, lecz przez jednostkę, w której realizowany jest projekt na podstawie "Regulaminu przyznawania stypendiów stanowiących pomoc dla uczestników projektu w Działaniu 4.4: Zwiększanie potencjału kadrowego sektora B+R w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 Oś IV: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – programy TEAM, TEAM-TECH, FIRST-TEAM, HOMING, POWROTY". W związku z tą zmianą, a także z uwagi na zmiany w przepisach ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm., zwana dalej: „u.s.u.s.”), które weszły w życie z dniem 1 października 2018 r. jednostki wypłacające stypendium nie mają możliwości powoływania się na te same przepisy, na które powoływała się Fundacja korzystając ze zwolnienia stypendiów ze składek na ZUS.

Ocena czy stypendium podlegać będzie obowiązkowi odprowadzania składek na ZUS powinna być dokonywana każdorazowo w oparciu o konkretny stan faktyczny, w tym m.in. kwestie charakteru stypendium, celu w jakim jest one wypłacane, charakteru podmiotu je wypłacającego, pochodzenia środków, z których finansowane są stypendia, itp. W związku z powyższym, Fundacja nie jest w stanie dokonać wiążącej oceny konieczności lub też braku obowiązku opłacania składek na ZUS od stypendiów wypłacanych przez poszczególne jednostki. Niemniej jednak przedstawiamy poniżej naszą analizę dotyczącą zasad oskładkowania stypendiów o takim charakterze. Może ona służyć pomocą beneficjentom, jednakże nie należy jej traktować jako wiążącej opinii. Każdy z podmiotów wypłacających stypendium powinien bowiem dokonać stosownej analizy we własnym zakresie, uwzględniając indywidualny stan faktyczny.

Art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określa katalog podmiotów, które podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu. Dla rozstrzygnięcia podlegania ubezpieczeniom społecznym konieczne jest więc ustalenie, czy osoba otrzymująca stypendium w projekcie posiada jeden z tytułów do ubezpieczenia wymieniony w tym przepisie. Podkreślić należy, iż katalog zawarty w tym przepisie jest wyczerpujący i ma charakter katalogu zamkniętego. Tym samym, jeśli w przepisie tym nie ma podstawy do podlegania przez osobę otrzymującą stypendium z projektu FNP ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, to wypłacane stypendium powinno być wolne od składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a także chorobowe i wypadkowe.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in.:

- osobami pobierającymi stypendium sportowe, zwanymi dalej „stypendystami sportowymi”;
- otrzymującymi stypendium doktoranckie doktorantami,
- osobami pobierającymi zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie integracyjne lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, zwanymi dalej „bezrobotnymi”;
- osobami pobierającymi stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych, zwanymi dalej „osobami pobierającymi stypendium”;
- osobami pobierającymi stypendium na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w okresie odbywania studiów podyplomowych.

Stypendia przyznawane w projektach w ramach działania 4.4 POIR stanowią pomoc dla uczestników projektu z tytułu ich wyboru do prowadzenia prac badawczych w projekcie i nie mają charakteru

stypendium doktoranckiego, czy też stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych. Ponadto osoby chcące realizować prace w projekcie i otrzymywać z tego tytułu stypendium same dobrowolnie zgłaszają się do konkursów organizowanych przez Kierownika projektu i w ten sposób są wybierani do projektu. Nie są więc kierowani do wykonywania prac w projekcie przez powiatowe urzędy pracy czy inne podmioty kierujące na szkolenia, staże lub przygotowanie zawodowe dorosłych. Tym samym, stypendyści otrzymujący środki z tytułu prowadzenia prac w projekcie nie powinni mieścić się w żadnym z punktów art. 6 ust. 1 u.s.u.s, a tym samym nie powinni podlegać składkom na ubezpieczenie społeczne.